భారత దేశంలో... పన్నుల వ్యవస్థ!

ఆర్థికాభివృద్ధిని వేగవంతం చేయటానికి అవసరమైన విత్తవనరుల సేకరణలో భాగంగా... పన్ను ఆదాయాన్ని పెంచుకోవడానికి వీలుగా.. పన్ను-జీడీపీ నిష్పత్తిని పెంచాలి. ఇందులో భాగంగా.. ప్రత్యక్ష పన్ను విధానాన్ని పటిష్టపరచాలి. పరోక్ష పన్ను రేట్లు ఎక్కువైతే... సమానత్వ సూత్రానికి విఘాతం కల్గుతుంది. పన్నుల పరిధిని విస్తరించి.. అన్ని వర్గాల ప్రజలు పన్నుల పరిధిలోకి వచ్చేవిధంగా చర్యలు తీసుకుంటే... ప్రభుత్వ ఆదాయం పెరుగుతుంది.. దాంతోపాటు పన్ను భారాన్ని వివిధ ఆదాయ వర్గాల మధ్య న్యాయబద్ధంగా పంపిణీ చేయవచ్చు!! ఆర్థిక ప్రగతిని వేగవంతం చేయటానికి అవసరమైన పథకాలు, ప్రాజెక్టుల రూపకల్పనకు తగిన విత్తవనరులు అవసరం. స్థూల ఆర్థిక విధాన సాధనాలలో... పన్ను విధానం కీలకమైంది. ఆర్థిక లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా ప్రభుత్వం ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్నుల విధానం రూపొందిస్తుంది. ఆదాయ, సంపదల అసమానతలు తగ్గించటం ద్వారా... పొదుపును, పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించి... ఆర్థిక స్థిరీకరణ సాధించేందుకు ప్రభుత్వం సరైన పన్నుల విధానాన్ని రూపొందించుకోవాలి. మనదేశంలో విధించే పన్నులు.. రెండు రకాలు... అవి..

1) ప్రత్యక్ష పన్నులు (ఆదాయపు పన్ను, కార్పొరేషన్ పన్ను, మూలధన రాబడి పన్ను, సంపద పన్ను, ఎస్టేట్ సుంకం, బహుమతి పన్ను). 2)పరోక్ష పన్నులు(యూనియన్ ఎక్సైజ్ డ్యూటీలు, కస్టమ్స్ సుంకం). బదిలీ చేయడానికి వీలు లేనివి ప్రత్యక్ష పన్నులు. వీటిని ప్రభుత్వం ఎవరిపైన విధిస్తుందో.. వారే నేరుగా ప్రభుత్వానికి చెల్లించాలి. పరోక్ష పన్నులను తొలుత వ్యాపార సంస్థపై విధించినప్పటికీ.... ఆ పన్నుభారం చివరకు వ్యక్తులపైకి (కొనుగోలుదార్ల) బదిలీ అవుతుంది. భారత దేశం వనరుల సమీకరణ కోసం ఎక్కువగా పరోక్ష పన్నులపైనే ఆధారపడింది. దేశంలో ప్రత్యక్ష పన్నుల విత్తబేస్ (Tax base) ఇరుకుగా ఉండటం వల్ల ఆర్థిక ప్రగతికి అవసరమైన వనరుల సేకరణ ఆశించిన మేర జరగలేదు. ఈ 'పన్ను చెల్లించే వ్యక్తికి వస్తువు ధరలో పన్ను శాతం ఎంతో సాధారణంగా తెలిసే అవకాశం లేదు. కాబట్టి ఈ పరోక్ష పన్ను విధానంలో... మానసికంగా ప్రజలపై ఒత్తిడి ఉండదు. అందువల్ల ప్రత్యక్ష పన్నుల కంటే పరోక్ష పన్నులను విధించడమే సముచితం' అని డబ్ల్యూ.ఎ.లూయిస్ అభిప్రాయపడ్డారు. భారత్ వంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో... ఆర్థిక అసమానతలు రూపుమాపటానికి పురోగామి పన్నుల విధానం సరైందని ఆర్థికవేత్తల అభిప్రాయం.

పన్నులు- కేంద్రం, రాష్ట్రాల వాటా:

పన్నుల విషయంలో... కేంద్రం, రాష్ట్రాల మధ్య భవిష్యత్తులో.. వివాదాలు తలెత్తకుండా చూసేందుకు రాజ్యాంగపరమైన నిర్ణయాలు చేశారు. 2000, మార్చిలో రాజ్యాంగంలోని 8వ సవరణ రావటానికి ముందు... కార్పొరేషన్ పన్ను, కస్టమ్స్ సుంకం.. కేంద్ర ప్రభుత్వ పరిధిలో ఉండేవి. మొత్తం కేంద్ర పన్నుల రాబడిలో... వీటి వాటా 50 శాతం. ప్రస్తుతం ఈ రాబడిని కేంద్రం, రాష్ట్రాలు... ఇతర కేంద్ర పన్నుల రాబడి మాదిరిగానే పంచుకోవాలి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కొన్ని పన్నులు విధించి... వాటి ద్వారా లభించే ఆదాయాన్ని తమ కార్యకలాపాలకు వినియోగించుకోవచ్చు.. అవి... అమ్మకం పన్ను (వ్యాట్), రాష్ట్ర ఎక్సైజ్ పన్ను, భూమి శిస్తు, వ్యవసాయ ఆదాయంపై పన్ను, వినోదపన్ను. కొన్ని పన్నులను కేంద్ర ప్రభుత్వం విధించి, వసూలు చేసి... వచ్చిన ఆదాయాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలతో పంచుకుంటుంది.. అవి... యూనియన్ ఎక్సైజ్ డ్యూటీలు, ఆదాయపు పన్ను. ఆర్థిక సంఘం సిఫార్సు మేరకు... వీటి ఆదాయాలను కేంద్రం, రాష్ట్రాలు పంచుకుంటాయి. కొన్ని పన్నులను విధించే అధికారం కేంద్ర ప్రభుత్వానికే ఉంది. వీటి ద్వారా వచ్చే రాబడి మొత్తం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు చెందుతుంది. అవి.. న్యూస్ పేపర్ల అమ్మకాలు, కొనుగోలుపై పన్ను, బహుమతి పన్ను, అడ్వర్‌టైజ్‌మెంట్‌లపై పన్ను, వ్యవసాయ భూములు మినహాయించి, ఇతర సంపదపై ఉండే ఎస్టేట్ డ్యూటీ, టెర్మినల్ టాక్స్, రైల్వే సరకులు, ప్రయాణ ఛార్జీలపై డ్యూటీలు. కొన్ని పన్నులను కేంద్ర ప్రభుత్వం విధించినప్పటికీ... వాటిని వసూలు చేసుకొనే బాధ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలదే. స్టాంపు డ్యూటీలు, వ్యాట్, డ్రగ్స్, కాస్మోటిక్స్‌పై విధించే పన్నురేట్లను కేంద్రం నిర్ణయిస్తుంది.. వీటిని సంబంధిత రాష్ట్రాలు వసూలు చేసుకుంటాయి.

ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్ను ఆదాయాలు:

ప్రణాళికా కాలంలో... పన్నుల రాబడిలో గణనీయమైన పెరుగుదల కనిపించింది. పన్నుల ఆదాయం (కేంద్రం, రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు కలిపి) 1950-51లో రూ. 627 కోట్ల నుంచి... 1960-61లో రూ.1,350 కోట్లకు, 2003-04లో రూ.4,15,283 కోట్లకు, 2006-07లో రూ.6,99,135 కోట్లకు పెరిగింది. 2007-08 బడ్జెట్ అంచనా ప్రకారం... పన్ను ఆదాయం రూ.8,34,094 కోట్లుగా నిర్ణయించారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సొంత పన్నుల రాబడి.. 1951-52లో రూ.280 కోట్ల నుంచి.. 1980-81లో రూ.10,400 కోట్లకు.. 2006-07లో రూ.2,57,080 కోట్లకు.. 2007-08లో రూ.2,94,038 కోట్లకు పెరిగింది. పన్నుల రాబడిలో ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్నుల నిష్పత్తి 1950-51లో 40:60. కాగా 1980-81లో ఇది 18:82కు తగ్గింది. పన్నుల సంస్కరణలు ప్రవేశపెట్టిన తర్వాత ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్నుల నిష్పత్తి మెరుగయింది. ఈ నిష్పత్తి 2002-03లో 28:72. కాగా, 2006-07లో 48:52కు పెరగగా... 2008-09లో 46.93 : 53.07గా ఉంటుందని అంచనా. అమెరికా, కెనడా లాంటి దేశాల్లో... పన్నుల రాబడిలో ప్రత్యక్ష పన్నుల వాటా.. 2/3వ వంతు ఉంటుంది. బ్రిటన్‌లో ప్రత్యక్ష పన్నుల ఆదాయం 60 శాతం. కాగా, జర్మనీ, స్వీడన్, డెన్మార్క్ వంటి దేశాల్లో... ఈ

ఆదాయం 40 శాతం నుంచి 60 శాతం వరకు ఉంటుంది. భారతదేశంలో ఇటీవల కాలంలో.. ప్రత్యక్ష పన్నుల రాబడి పెరగటం శుభపరిణామంగా భావించవచ్చు. ప్రత్యక్ష పన్నురేట్లు పురోగామిగా ఉండటంవల్ల... ఆదాయ, సంపదల పరంగా అసమానతలు తగ్గి.. సామాజిక న్యాయం సిద్ధిస్తుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల పన్నుల రాబడిలో 60 శాతానికి పైగా అమ్మకం పన్ను ద్వారానే లభిస్తుంది. 2005, ఏప్రిల్1 నుంచి చేపట్టిన పన్ను సంస్కరణల్లో భాగంగా... అమ్మకం పన్ను స్థానంలో విలువ ఆధారిత పన్ను (వ్యాట్) ప్రవేశపెట్టారు. వ్యాట్ అమలు సంతృప్తికరంగా ఉన్నట్లు తెలుస్తుంది. 2005-06లో వ్యాట్ అమలుచేసే 25 రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పన్ను రాబడి.. 2004-05తో పోల్చినప్పుడు 2005-06లో 13.8 శాతం పెరిగింది. అదేవిధంగా 2006-07లో వ్యాట్ అమలుచేసిన 31 రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పన్ను ఆదాయంలో... 21 శాతం వృద్ధి కనిపించింది. 2007-08 ఏప్రిల్-సెప్టెంబర్‌లో.. ఈ పన్ను అమలుచేసిన 32 రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల్లో పన్ను రాబడి.. 2006-07 ఏప్రిల్-సెప్టెంబర్‌తో పోల్చినపుడు.. 14.6 శాతం వృద్ధి చూపింది.

భారతదేశంలో పన్ను నిర్మాణంలో మార్పును పరిశీలించగా... ఆదాయం పన్ను రాబడి.. 1950-51లో రూ.140 కోట్ల నుంచి 1980-81లో రూ.2,817కోట్లకు... 2007-08లో బడ్జెట్ అంచనా ప్రకారం... రూ.1,18,320 కోట్లకు పెరిగింది. 2008-09 బడ్జెట్‌లో ఆదాయపు పన్ను రాబడి రూ.1,38,314 కోట్లు ఉంటుందని అంచనా వేశారు. కార్పొరేషన్ పన్ను ద్వారా రాబడి 1950-51లో రూ.40 కోట్ల నుంచి.. 1980-81లో రూ.1,310 కోట్లకు... 2007-08లో రూ.1,68,400 కోట్లకు పెరిగింది. 2008-09 బడ్జెట్‌లో ఈ పన్ను ద్వారా రాబడి రూ.2,26,361 కోట్లుగా అంచనా వేశారు. కేంద్ర ఎక్సైజ్ పన్ను రాబడి 1950-51లో రూ.70 కోట్ల నుంచి.. 1980-81లో రూ.3,720 కోట్లకు... 2007-08లో రూ.1,72,947 కోట్లకు చేరుకుంది. ఇది 2008-09 బడ్జెట్‌లో రూ.1,37,874 కోట్లకు చేరుకుంటుందని అంచనా. ఎగుమతి, దిగుమతులపై విధించే కస్టమ్స్ సుంకం ద్వారా రాబడి 1950-51లో రూ.160 కోట్ల నుంచి.. 1980-81లో రూ.3,409 కోట్లకు... 2007-08లో రూ.1,00,766 కోట్లకు పెరిగింది. అది 2008-09లో రూ.1,18,930 కోట్లకు చేరుకుంటుందని అంచనా. ఇటీవల కాలంలో... అనూహ్యంగా రాబడి పెరిగిన సర్వీస్ టాక్స్ ద్వారా.. 1994-95లో రూ. 407 కోట్ల ఆదాయం లభించింది. అది 2007-08లో రూ.50,603 కోట్లకు పెరిగింది. 2008-09 బడ్జెట్‌లో సర్వీస్ టాక్స్ ద్వారా... రూ. 64,460 కోట్ల ఆదాయం లభిస్తుందని అంచనా.

పన్ను - జీడీపీ నిష్పత్తి:

దేశంలో ప్రణాళికలు ప్రారంభమైనప్పుడు.. 1950-51లో పన్ను-జీడీపీ నిష్పత్తి 5.9 శాతంగా ఉండేది. ఈ నిష్పత్తి 1990-91 వరకు పెరిగి, ఆ తర్వాత కాలంలో తగ్గింది. 1990-91లో పన్ను-జీడీపీ నిష్పత్తి 16.4 శాతం నుంచి.. 2002-03లో 14.4 శాతానికి తగ్గి... 2006-07లో 17.3 శాతానికి.. 2007-08లో 17.8 శాతానికి పెరిగింది (కేంద్రం, రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలతో కలిపి). 1970-71 వరకు మన దేశంలో పన్నుభారం.. ఇతర అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల కంటే ఎక్కువగా లేదు. అయితే, 1980లో పన్నుభారం పెరగడం ప్రారంభమైంది. వడ్డీ చెల్లింపులపై వ్యయం పెరగడం... సబ్సిడీలు, రక్షణపై వ్యయం పెరగడం.. ప్రభుత్వరంగ సంస్థల్లో లాభదాయకత లోపించటం... వంటి కారణాల వల్ల పన్నుభారం పెరిగింది. 1990-91 నుంచి 2008-09 మధ్యకాలంలో... పన్ను-జీడీపీ నిష్పత్తి తగ్గటానికి పరోక్ష పన్నుల నుంచి ఆదాయం తగ్గటమే కారణం. అభివృద్ధి చెందిన దేశాల్లో... పన్నుల ద్వారా వచ్చే ఆదాయం.. ఆయా దేశాల స్థూలజాతీయోత్పత్తికి సంబంధించి స్వీడన్‌లో 41 శాతం, ఫ్రాన్స్‌లో 39 శాతం, బ్రిటన్‌లో 33 శాతం, అమెరికా, కెనడాలలో 29 శాతంగా ఉండటం... మన దేశంలో పన్నుల రాబడిని ఇంకా పెంచుకోవలసిన ఆవశ్యకతను తెలుపుతోంది. భారతదేశం వంటి అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల్లో.. అధిక పన్నురేట్ల కారణంగా పెట్టుబడి సామర్థ్యం దెబ్బతింటుంది. మూలధన సంచయనం పెంచటం ద్వారా... ఆర్థిక ప్రగతి సాధ్యమయ్యేవిధంగా పన్నుల విధానాన్ని అవలంభించాలి. అనుత్పాదకమైన ప్రయివేటు వినియోగాన్ని తగ్గిస్తూ... ప్రభుత్వ ఆదాయం పెరిగేవిధంగా పన్ను విధానం ఉండాలి. వ్యయ పన్ను సక్రమంగా అమలు జరిగితే... మూలధన సాంద్రత పరిశ్రమలు నిరుత్సాహానికి గురవుతాయి. తద్వారా శ్రమ సాంద్రత పరిశ్రమలకు ప్రోత్సాహం లభించి.. నిరుద్యోగం తగ్గుతుంది!!

- 2008-09 బడ్జెట్‌లో కార్పొరేషన్ పన్ను ఆదాయ అంచనా
  - రూ. 2,26,361 కోట్లు
- వ్యవసాయాదాయ సంపదలపై పన్నువిధింపు కమిటీ?
  - కె.ఎన్. రాజ్ 1972
- పరోక్ష పన్నుల విచారణ కమిటీ?
  - ఎల్.కె.ఝా, 1976, జూలై.
- ప్రత్యక్ష పన్నుల విచారణ కమిటీ?
  - మార్చి ,1970
- భూతలింగం కమిటీ ఎప్పుడు ఏర్పాటైంది?
  -1967
- 'పన్ను విధాన ప్రకటన ప్రభా వం' అనే భావన చెప్పింది?
  - A.C. Pigou (పిగూ)
- వస్తువుపై ఉన్న డిమాండ్ వ్యాకోచత్వాన్ని బట్టి పన్ను ప్రభావం అంచనా వేయాలన్నది?
  - డాల్టన్
- క్షీణ ప్రతిఫలాలు ఉన్న పరిశ్రమపై పన్ను విధించాలన్నది ఎవరు?
  - మార్షల్
- సంపద పన్నును సిఫార్సు చేసింది?

– కాల్డర్

- 13వ ఆర్థిక సంఘం అధ్యక్షుడు?

– విజయ్ కేల్కర్

- ప్రత్యక్ష పన్నుల కంటే పరోక్ష పన్నులను విధించడం మంచిది అని చెప్పింది? – W.A. Lewis
- 1953లో ఏర్పాటైన పన్ను విధాన విచారణ సంఘం అధ్యక్షుడు?

– జాన్ మథాయి

- 2002లో పన్నుల సంస్కరణలపై ఏర్పాటైన టాస్క్‌ఫోర్స్ అధ్యక్షుడు?

– విజయ్ కేల్కర్

- రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు విధించే ప్రత్యక్ష పన్నుల్లో ముఖ్యమైంది?

– భూమి శిస్తు

- కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధిక రాబడినిచ్చే పన్ను?

– కార్పొరేషన్ పన్ను

- 2008–09లో పన్నులు–జీడీపీ నిష్పత్తి శాతం?

– 12.9 శాతం

- భారతదేశంలో పన్ను విధానం అసమర్థతతోను, అసమానతలను పెంపొందించే విధంగా ఉందని చెప్పింది?

– కాల్డర్

- 2008–09 బడ్జెట్‌లో సర్వీసులపై పన్ను రాబడి అంచనా?

– రూ. 64,460 కోట్లు

భారతదేశ ఆర్థిక వ్యవస్థపై పన్నుల ప్రభావం

భారతదేశంలో పన్నుల వ్యవస్థ చాలా విస్తృతమైంది. ప్రణాళికాబద్ధ ఆర్థిక ప్రగతికి అవసరమయ్యే వనరుల సేకరణలో ప్రత్యక్ష, పరోక్ష పన్నులు ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తాయి. దేశంలో అసమానతలు తగ్గించి ఆర్థిక సమానత్వాన్ని సాధించడానికి పన్నుల విధానం ఎంతో ఉపకరిస్తుంది. కాబట్టి పన్నుల విధానం భారతదేశంలో ముఖ్యమైన స్థూల ఆర్థిక విధాన సాధనంగా రూపొందింది.

అమెరికా, కెనడాల మొత్తం పన్నుల రాబడిలో ప్రత్యక్ష పన్నుల వాటా 2/3 వంతు ఉంటుంది. బ్రిటన్‌లో ప్రత్యక్ష పన్నుల వాటా 60 శాతం. జర్మనీ, స్వీడన్, డెన్మార్క్‌ల్లో ప్రత్యక్ష పన్నుల వాటా 40 నుంచి 60 శాతం వరకు ఉంటుంది. భారతదేశంలో ప్రత్యక్ష పన్నులు పూర్తిగా విస్తరించలేదు. వ్యక్తిగత ఆదాయ పన్ను వసూళ్లకు అవకాశం ఎక్కువగా ఉన్నప్పటికీ అనేక మినహాయింపుల వల్ల రాబడి తగ్గుతోంది. వ్యవసాయ ఆదాయంపై పన్నును కేంద్ర ఆదాయ పన్ను నుంచి మినహాయించారు. మరో వైపు రాష్ట్రాలకు చట్టబద్ధమైన అధికారాలు ఉన్నప్పటికీ ఈ పన్నును విధించడంలో ఆసక్తి చూపలేదు. అందువల్ల మన దేశంలో ఇటీవలి కాలం వరకు మొత్తం పన్నుల రాబడిలో పరోక్ష పన్నుల ఆదాయం ఎక్కువగా ఉంది. ప్రస్తుతం కార్పొరేషన్ పన్ను ద్వారా ఆదాయం పెరగడం వల్ల ప్రత్యక్ష పన్నుల వాటా మొత్తం పన్నుల రాబడిలో ఎక్కువగా ఉంది. భారతదేశంలో చెప్పుకోదగ్గ పరిమాణంలో నల్లధనం ఉంది. ఆర్థికవేత్త అరుణ్ కుమార్ అంచనాల ప్రకారం 1995-96లో మొత్తం స్థూల దేశీయోత్పత్తిలో నల్లధనం వాటా 40 శాతం. మొత్తం నల్లధనమంతా ధనిక వర్గాల చేతుల్లో ఉన్నందువల్ల ఆర్థిక స్థోమత కేంద్రీకరణ పెరిగింది.

పన్నుల విధానం ద్వారా ప్రభుత్వం ఆదాయాన్ని సమకూర్చుకోవడమే కాకుండా ప్రజోపకర మైన పనులను చేపడుతోంది. ప్రభుత్వం పరిపాలన సంబంధ పన్నులను నిర్వర్తించడానికి, ప్రజల ఆర్థిక, సాంఘిక శ్రేయస్సును పెంపొందించడానికి పన్నుల విధానం ఉపకరిస్తుంది. ప్రణాళికల్లో నిర్దేశించిన లక్ష్యాలకనుగుణంగా పన్ను విధాన లక్ష్యాలను నిర్ణయించారు.

భారతదేశంలో పన్ను విధాన లక్ష్యాలు

- ప్రభుత్వ వనరులను అధికం చేయడం.
- ఆర్థిక మిగులును సమీకరించి జాతీయాదాయాన్ని, జాతీయోత్పత్తిని పెంచడం.
- విలాసవంతమైన, హానికరమైన వస్తువులపై ఎక్కువ పన్ను విధించడం ద్వారా వినియోగాన్ని తగ్గించి, పొదుపు, పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడం.
- ఆర్థిక స్థిరీకరణ సాధించడం ద్వారా ద్రవ్యోల్బణాన్ని నియంత్రించడం.
- ప్రైవేట్ రంగానికి అనేక పన్ను ప్రోత్సాహకాలనందించడం ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధి సాధనకు ఆ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడం.
- ధనిక వర్గాలపై పన్నురేటు పెంచడం ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని పేద వర్గాలకు పునఃపంపిణీ, ఆదాయ సమానత్వాన్ని సాధించడం.
- వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లో పరిశ్రమల ఏర్పాటుకు ముందుకొచ్చే ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తలకు పన్నుల ప్రోత్సాహకాలు అందించడం ద్వారా ప్రాంతీయ సమానత్వాన్ని సాధించడం.

కేంద్ర ప్రభుత్వ పన్నులు

- ఆదాయపు పన్ను
- సంపద పన్ను
- కస్టమ్స్, ఎక్సైజ్ పన్ను
- మూలధన రాబడి పన్ను
- బహుమతి పన్ను
- కార్పొరేషన్ పన్ను
- వ్యయ పన్ను

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు విధించే పన్నులు

- భూమిశిస్తు
- అమ్మకం పన్ను
- వినోద పన్ను
- వ్యవసాయ ఆదాయంపై పన్ను
- మోటారు వాహనాలపై పన్ను
- స్టాంపు డ్యూటీ
- వృత్తి పన్ను
- రాష్ట్ర ఎక్సైజ్ పన్ను

పన్నులకు సంబంధించి కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య వివాదాలను పరిష్కరించడానికి Constitutional Provisionsను రూపొందించారు.

1. మార్చి, 2000కు ముందు 18వ రాజ్యాంగ సవరణ చేసేవరకు కస్టమ్స్ సుంకం, కార్పొరేషన్ పన్ను కేంద్ర ప్రభుత్వ పరిధిలోనే ఉండి మొత్తం పన్నుల రాబడిలో 50 శాతం వరకు వాటా కలిగి ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం కేంద్ర పన్నులు, డ్యూటీలతో పాటు ఈ పన్నుల ద్వారా వచ్చే రాబడి కూడా కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య పంపిణీ అవుతోంది. కొన్ని పన్నులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే విధించి వసూలు చేసుకొని తన సొంత కార్యకలాపాలపై వ్యయం

చేయవచ్చు. వీటిలో రాష్ట్ర ఎక్సైజ్ పన్ను, భూమిశిస్తు, వ్యవసాయ ఆదాయంపై పన్ను, వృత్తి పన్ను ముఖ్యమైనవి.

2. కొన్ని పన్నులను కేంద్ర ప్రభుత్వం విధించి వచ్చిన రాబడిని రాష్ట్రాలతో పంచుకుంటుంది. యూనియన్ ఎక్సైజ్ డ్యూటీలతో పాటు వ్యవసాయ ఆదాయంపై పన్ను కాకుండా మిగతా ఆదాయాలపై పన్ను ఈ కేటగిరీలో చేరతాయి. ఈ పన్నుల ద్వారా వచ్చే ఆదాయాన్ని కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య ఏ విధంగా పంచుకోవాలనేది ఆర్థిక సంఘం సిఫార్సులననుసరించి ఉంటుంది.
3. కొన్ని పన్నులను విధించే అధికారం, వసూళ్లు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఉన్నప్పటికీ వీటి ద్వారా వచ్చే రాబడి మొత్తం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య పంచుతుంది. వీటిలో ఎస్టేట్ డ్యూటీ, టెర్మినల్ ట్యాక్స్, న్యూస్ పేపర్ల కొనుగోళ్లు, ప్రకటనలపై పన్నుతో పాటు రైల్వే సరకుల రవాణా ఛార్జీలపై పన్ను ముఖ్యమైనవి.
4. కొన్ని పన్నులను కేంద్ర ప్రభుత్వం విధించినప్పటికీ వాటిని వసూలు చేసుకొనే బాధ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వానిది. VATతో పాటు, స్టాంపు డ్యూటీ, డ్రగ్స్, కాస్మాటిక్స్‌పై ఉండే ఎక్సైజ్ పన్ను వీటిలో ముఖ్యమైనవి.

భారతదేశంలో మూలధనం, సంపదపై పన్ను విధింపు ఎంతవరకు సమంజసం అనేది సమానత, ఆర్థిక ప్రభావాలు, పరిపాలన యంత్రాంగం సమర్థతపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఆదాయంపై మాత్రమే పన్ను విధింపు సమానత్వ నియమానికి విరుద్ధమని కాల్డార్ (Kaldor) అభిప్రాయపడ్డాడు. ఒక వ్యక్తి పన్ను చెల్లించే సామర్థ్యం అతని ఆదాయం, సంపదపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

11వ ప్రణాళిక – విత్త వనరులు

పేదరిక నిర్మూలన, భౌతిక అవస్థాపనా సౌకర్యాలు అందరికి అందించడం, విద్య, ఆరోగ్య సర్వీసులు లభ్యమయ్యేటట్లు చూడటం, ప్రాంతీయ, సాంఘిక, స్త్రీ, పురుష తారతమ్యాలు లేకుండా చూడటం అనే లక్ష్యాలతో ప్రారంభమైంది. ప్రభుత్వ రంగం 10వ ప్రణాళిక అమలుకు జీడీపీలో 9.46 శాతం వనరులు అందించగా 11వ ప్రణాళికలో ప్రభుత్వరంగం వాటా జీడీపీలో 13.54 శాతం ఉండగలదని ప్రణాళికా సంఘం భావించింది. వినియోగ వ్యయం, సబ్సిడీలపై సమర్థవంతమైన నియంత్రణ, రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వ స్థాయిలో ప్రభుత్వ రంగ సంస్థల వనరుల సమీకరణ సామర్థ్యంపై ప్రభుత్వ రంగం వాటా ఆధారపడగలదని ప్రణాళికా సంఘం అభిప్రాయపడింది. 2005–10 మధ్య కాలంలో పన్నుల రాబడికి 'సేవలపై పన్ను' ఇతోధికంగా తోడ్పడగలదని 12వ ఆర్థిక సంఘం పేర్కొంది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల వనరులు

సంప్రదాయకంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల విత్తం, కేంద్ర ప్రభుత్వ విత్తం (finances) మాదిరే ఉంటుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సొంత పన్నుల రాబడి జీడీపీలో 2002–03లో 5.6 శాతం కాగా 2007–08లో 6.3 శాతానికి పెరిగింది. పన్నుల రాబడిలో భాగమైన కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రాలకు బదిలీ అయ్యే పన్ను ఇదే కాలానికి సంబంధించి 7.9 శాతం నుంచి 9.2 శాతానికి పెరిగింది. మొత్తంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల రెవెన్యూ రాబడి 2007–08లో జీడీపీలో 12.9 శాతానికి చేరింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల finances‌కు సంబంధించిన సూచికల విషయంలో ఇటీవల కాలంలో కొంత ప్రగతి కనిపిస్తుంది. వడ్డీ చెల్లింపులు, పింఛన్‌ల భారం పెరగడం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల ప్రభుత్వరంగ సంస్థల నష్టాలు, యూజర్ చార్జీలు సరిగా వసూలు చేయలేకపోవడం వంటి కారణాల వల్ల వితత్ క్షీణత కన్పించినప్పటికీ ఇటీవల కాలంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చేపట్టిన అనేక సంస్కరణల వల్ల ఈ సూచికల విషయంలో ప్రగతి సాధ్యమైంది. 2005–06తో పోల్చినపుడు 2006–07లో 31 రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల VAT రాబడిలో 21 శాతం పెరుగుదల సాధ్యమైంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల స్థాయిలో పన్నుల సంస్కరణలో చెప్పుకోదగింది రాష్ట్ర స్థాయిలో VAT ప్రవేశపెట్టడం.

ముఖ్యాంశాలు

- కేంద్రం విధించే VATని CENVAT అని పిలుస్తారు.
- విలువ ఆధారిత పన్నును మొదట 1986లో ప్రవేశపెట్టారు.
- పన్ను విధాన విచారణ సంఘం మొదట 1953–54లో ఏర్పాటు చేశారు.
- ప్రైవేట్ వినియోగం తగ్గింపు ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధికి మార్గం సుగమం అవుతుందని గున్నార్ మిర్డల్ వివరించారు.
- పెట్టుబడి సాంఘిక లాభాన్ని చేకూర్చడం ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధిని వేగవంతం చేస్తుందని ఆర్.ఎన్. త్రిపాఠి పేర్కొన్నారు.
- ప్రత్యక్ష పన్నులపై సూచనలు చేయడానికి భూతలింగం కమిటీని 1968లో ఏర్పాటు చేశారు.
- ప్రత్యక్ష పన్నుల విచారణ కమిటీ – వాంఛూ, 1970.
- వ్యవసాయదాయ సంపదలపై పన్ను – కె.ఎన్. రాజ్‌కమిటీ, 1972.
- పరోక్ష పన్నుల విచారణ కమిటీ – ఎల్.కె. ఝా, జులై 1976.
- ఛోక్సీ కమిటీ 1977
- పన్ను నిర్మాణంపై సవరణ – రాజా చెల్లయ్య కమిటీ 1991.
- పన్ను చెల్లించే వారి మానసిక స్పందనను 'పన్ను విధాన ప్రకటన ప్రభావమని' పిలిచింది – ఎ.సి.పిగూ
- ప్రత్యక్ష పన్నుల కంటే పరోక్ష పన్నులే నయం అని చెప్పింది. – ఆర్థర్ లెవీస్
- Goods and Service Tax (GST) ఏప్రిల్ 1, 2010 నుంచి అమల్లోకి వస్తుంది.
- జీడీపీలో కేంద్ర ప్రభుత్వ పన్నుల రాబడి వాటా 2007–08లో 17.8 శాతం.
- క్షీణ ప్రతిఫలాలున్న పరిశ్రమపై పన్ను విధించాలన్నది – మార్షల్